

Таким чином, ми бачимо, що організація лабораторних занять із застосуванням технології навчання співробітництва потребує дотримання ряду методичних умов. Дотримання цих умов допоможе викладачу чітко організувати діяльність студентів і зробити їх роботу ефективною. Технологія навчання у співпраці є невід'ємною частиною сучасної освіти, в тому числі біологічної. Актуальність її застосування визначається завданнями, що орієнтують не тільки на засвоєння майбутніми вчителями біології визначеної суми знань, а й на розвиток їх особистості, на отримання досвіду практичної діяльності. Саме ця якість особистості майбутніх фахівців буде особливо затребуваною на ринку освітніх послуг у світлі застосування стандартів нового покоління в освітньому процесі. Методика навчання біології як навчальний предмет має великі можливості для застосування технологій групової роботи, заснованих на міжособистісному спілкуванні, на діяльності, стимулюючої до пізнання. Їх ефективність забезпечується за рахунок більш активного включення здобувачів вищої освіти в процес отримання та безпосереднього застосування знань. На нашу думку, вирішення цього завдання в найбільшій мірі сприяє технологія навчання в співробітництві. Її застосування при організації лабораторних занять при вивченні біологічних наук є ефективним і доцільним.

Список використаних джерел:

1. Макаренко А.С. Педагогические сочинения: В 8т.-М.: Педагогика, Т. 3. – 1984. – С. 196–243.
2. Педагогика сотрудничества / С. Лысенкова, В. Шаталов, И. Волков и др. // Учительская газета. – 1986. – 18 октября.
3. Редько В.В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови. Рідна школа. 2011. № 8-9. – С. 28–36.
4. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. К.: Либідь, 2003. С. 560.

ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ, ОСНОВНІ ОРІЄНТИРИ

*Мусієнко М.А.
Полтава, Україна*

Однією з пріоритетних проблем сучасного суспільства є духовно-моральне виховання підростаючого покоління. В умовах загострення соціально-економічного й політичного державного розвитку в нашій державі її актуальність особливо зростає.

Пріоритетність формування духовності і моральної вихованості дітей закладів загальної середньої освіти визначено в держаних документах, передусім, це: «Стратегія національно-патріотичного виховання», Концепція сучасного українського виховання, Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти, програма «Освіта (Україна ХХІ століття)» та ін.

Метою статті є з'ясування сутності духовно-морального виховання та основних виховних орієнтирів сучасних українських закладів загальної середньої освіти.

Дослідження проблеми духовно-морального виховання базується на положеннях філософської теорії цінностей, аксіології (М. Каган, Р. Лотце, Г. Ріккерт, В. Шубін). Психолого-педагогічні основи формування духовно-моральних цінностей школярів розкриваються у працях І. Беха, Г. Ващенко, І. Зязюна, В. Іванченка, А. Кузьмінського, В. Оржеховської, А. Петровського, К. Плівачук, М. Стельмаховича, В. Сухомлинського, О. Сухомлинської, Г. Шевченко, П. Щербаня та інших авторів.

Згідно із «Стратегією національно-патріотичного виховання», затвердженою Указом Президента України від 18 травня 2019 року, духовно-моральне виховання є однією із основних складових національно-патріотичного виховання, поряд із громадсько-патріотичним та військово-патріотичним, котрі в сукупності охоплюють «усі сфери життєдіяльності суспільства, насамперед освіту і науку, молодь та сім'ю, культуру і мистецтво, рекламу» тощо [3].

Основні орієнтири освітньої політики в Україні щодо виховання учнів передбачають залучення їх до різних форм творчої та суспільно корисної діяльності, зокрема: пізнавальної, оздоровчої, трудової, художньо-естетичної, спортивної, пропагандистської, ігрової, культурної, рекреаційної, екологічної. Для досягнення поставленої мети передбачено реалізацію ряду завдань, зокрема таких:

– організація виховного процесу в класному колективі та в роботі з батьками на засадах проектної педагогіки;

– створення програми виховання для окремого класу та змістове її наповнення з урахуванням вікових особливостей учнів;

– задоволення базових потреб особистості вихованця (фізіологічних потреб, потреби в безпеці, любові та прихильності, визнанні та оцінці, в самоактуалізації) в умовах окремого закладу освіти на основі особистісно орієнтованого, діяльнісного, системного, творчого та компетентнісного підходів до організації освітньо-виховного процесу;

– оптимальне поєднання форм організації виховної роботи (індивідуальної, групової, масової) та створення належних умов для особистісного зростання кожного вихованця (створення ситуацій успіху та підтримки), його психолого-педагогічний супровід тощо [2].

За таких умов, стверджує В. Іванченко, підростаюче покоління саме стає здатним формулювати для себе обов'язки і контролювати виконання їх, критично оцінювати саме себе, духовно/морально зростати [1, с. 437].

Аналіз наукових джерел показує, що розуміння сутності духовно-морального виховання подається науковцями через уявлення про духовність, мораль і моральність та споріднені з ними явища (моральні/духовні почуття, моральна/духовна свідомість, моральні/духовні звички, моральна/духовна спрямованість, моральна/духовна вихованість, моральні/духовні цінності).

Зауважимо, духовно-моральне виховання учнів закладів загальної середньої освіти тлумачиться дослідниками як цілеспрямований і систематичний процес формування цінностей під час урочної і позаурочної діяльності, що націлений на розвиток моральної вихованості, котра реалізується в суспільно цінних властивостях і якостях особистості.

Моральна вихованість характеризується моральною освіченістю, тобто стійкістю позитивних звичок, норм поведінки і культури відносин. Оскільки моральність формується в подоланні протиріч, то це передбачає наявність у школяра сильної волі, здатності здійснювати контроль і самоконтроль. Хоча, набуття досвіду морального, передбачає не лише подолання труднощів й розв'язання суперечностей, а й отримання задоволення від добрих вчинків, перемоги над собою і зміцнення сили духу.

Отже, усі завдання морально-духовного виховання учнів закладів загальної середньої освіти вирішуються в тісній єдності й у результаті передбачають формування системи ціннісних орієнтацій людини, основою яких є духовність і моральність. Успіх при цьому залежить від морального простору, в якому школяр живе, та від його власного самовиховання і самовдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Іванченко В. В. Духовно-моральні цінності як гармонійна основа процесу формування світогляду школяра / В. В. Іванченко // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наук. праць. – 2015. – № 12 (14). – С. 433–441.
2. Про Основні орієнтири виховання учнів 1– 11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України: Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31 жовтня 2011 року № 1243 [Електронний ресурс] / LIGA360. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS17139>.
3. Про Стратегію національно– патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки: Указ Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#n15>.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ ВНЕСОК А. МАКАРЕНКА У ВИХОВАННЯ ДЕЛІНКВЕНТНОГО ПІДЛІТКА

*Непокунна Т.А., Шевченко Б.О., Троян П.Д.
Полтава, Україна*

Необхідність вивчення педагогічного спадку педагога, вихователя, психолога А. Макаренка, визнаного широкою науковою спільнотою і практиками світового рівня, зумовлена його успішним досвідом соціально-економічного виховання підлітків з т. зв. групи ризику – делінквентних дітей.

Незважаючи на те, що поняття «делінквентна поведінка» в соціальній, юридичній, психолого-педагогічній науці не знайшло однозначного визначення, ми спираємось на таке тлумачення цього поняття: це поведінка,